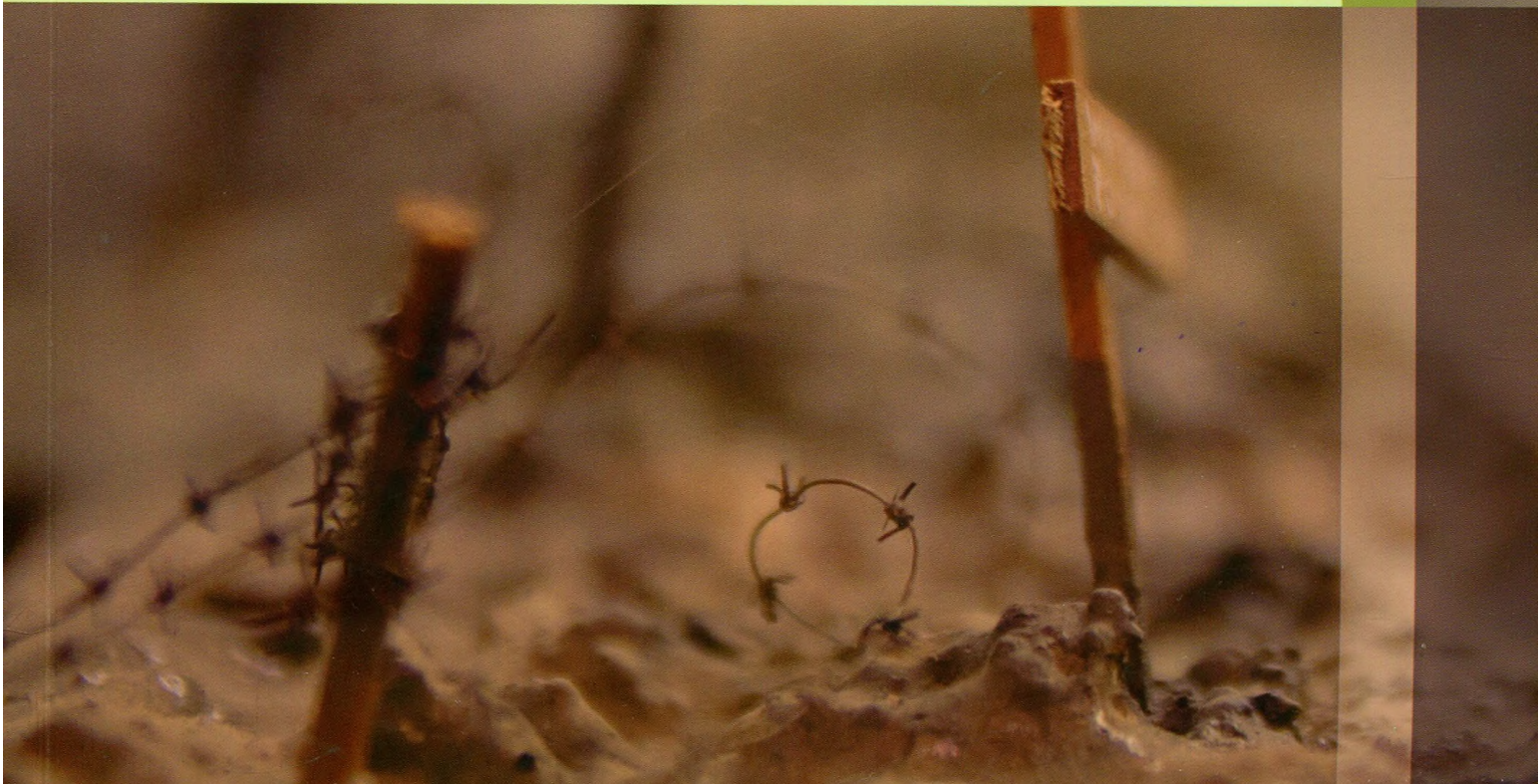

347.97/.99(477.52):316.485.26(470:477)

П68

**ПРАВОСУДДЯ
НА СХОДІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ
РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ**

ПРАВОСУДДЯ НА СХОДІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Звіт за результатами дослідження
спроможності судової системи
забезпечувати правосуддя в умовах
збройного конфлікту на сході України

2016 – 2017

Авторський колектив:

Олександр Банчук

кандидат юридичних наук, керівник проектів Центру політико-правових реформ»

Маркіян Галабала

кандидат юридичних наук, адвокат

Денис Денисенко

фахівець з права, заступник голови Луганського обласного правозахисного центру "Альтернатива"

Костянтин Задоя

кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права та кримінології Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Антон Кориневич

кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Роман Куйбіда

кандидат юридичних наук, заступник голови правління Центру політико-правових реформ, доцент кафедри адміністративного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Олександра Матвійчук

голова Правління Центру громадянських свобод

Ліана Мороз

менеджерка Програмної ініціативи «Права людини і правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження», координаторка проекту з дослідження

Валерій Новиков

голова Луганського обласного правозахисного центру "Альтернатива"

Олександр Павліченко

виконавчий директор Української Гельсінської спілки з прав людини

Валерія Рибак

директорка ГО "Вектор прав людини"

Микола Хавронюк

доктор юридичних наук, директор з наукового розвитку Центру політико-правових реформ, професор кафедри кримінального та кримінального процесуального права Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Загальна редакція звіту:

Роман Куйбіда

Маркіян Галабала

Дослідження проведене за ініціативи, організаційної та фінансової підтримки Програмної ініціативи «Права людини і правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження»

Висловлюємо щирю вдячність за допомогу експертам:

Максиму Середі, Олені Сороці, Юрію Белоусову, Ксенії Шиманській, Роману Єделеву, Ользі Поєдинок, Катерині Ксьондзик

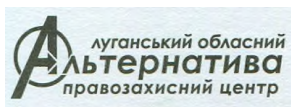
Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

громадській організації «Вектор прав людини»,

Центру політико-правових реформ,

громадській організації «Луганський обласний правозахисний центр «Альтернатива»,

Коаліції «Справедливість заради миру на Донбасі»,

Центру громадянських свобод,

громадській організації «Студія сучасного права»

Сприяли проведенню дослідження та надали організаційну підтримку:

Прес-центр судової влади

Прокуратури Донецької та Луганської областей

Військова прокуратура сил АТО

Національна поліція України

Літературна редакція звіту

Фаїна Козирєва

Верстка та дизайн

Фаїна Козирєва

Дизайн обкладинки

Олена Кирилич

Список термінів та скорочень:

- АТО** антитерористична операція
- ДНР** так звана Донецька Народна Республіка
- ЄСПЛ** Європейський суд з прав людини
- ЖК III** Женевська конвенція про поводження з військово-полоненими від 12 серпня 1949 року
- КК України** Кримінальний кодекс України
- КПК України** Кримінальний процесуальний кодекс України
- КУпАП** Кодекс України про адміністративні правопорушення
- ЛНР** так звана Луганська Народна Республіка
- МКС** Міжнародний кримінальний суд
- ОРДЛО** окремі райони Донецької та Луганської областей
- РС** Римський статут Міжнародного Кримінального Суду
- РФ** Російська Федерація
- СНД** Співдружність Незалежних Держав

ЗМІСТ

Вступ	6
Ключові висновки та рекомендації	12
1	
ПРАВОСУДДЯ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ: КЛЮЧОВІ ФАКТИ	29
2	
ІНСТИТУЦИНА СПРОМОЖНІСТЬ УСТАНОВСИСТЕМИ ПРАВОСУДДЯ	35
2.1. Кадрове забезпечення.....	35
2.2. Навантаження на органи правосуддя.....	42
2.3. Забезпечення незалежності та безсторонності суддів, прокурорів та слідчих з Донецької та Луганської областей.....	53
2.4. Підготовка працівників системи правосуддя з питань збройної агресії.....	64
2.5. Матеріальне та інше забезпечення.....	69
Висновки та рекомендації.....	76
3	
ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСУДДЯ	79
3.1. Механізми підтримки правосуддя в особливих умовах.....	79
3.2. Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок збройної агресії РФ.....	89
3.3. Виконання судових рішень.....	95
3.4. Неврегульовані процедури звільнення від відповідальності.....	102
3.5. Звільнення осіб, затриманих у зв'язку з участю у збройному конфлікті.....	106
3.6. Відповідність кримінального законодавства України міжнародному праву.....	111
Висновки та рекомендації.....	117
4	
ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ	123
4.1. Поновлення матеріалів судових справ та матеріалів виконавчого провадження.....	123
4.2. Доступ до правосуддя мешканців ОРДЛО.....	137
4.3. Доступ до суду осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії.....	146
4.4. Доступ до суду учасників АТО.....	153
4.5. Затримання, арешти і насильницькі зникнення в умовах збройної агресії.....	157
4.6. Публічність судового розгляду.....	161
Висновки та рекомендації.....	169
5	
ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ, ВЧИНЕНІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ	174
5.1. Невідворотність відповідальності за злочини, вчинені в умовах збройної агресії.....	174
5.2. Кримінальне переслідування учасників АТО за дії, вчинені в умовах збройної агресії.....	194
5.3. Кримінальне переслідування військовослужбовців РФ, учасників так званих ДНР, ЛНР за дії, вчинені в умовах збройної агресії РФ, їх правовий статус.....	201
5.4. Реалізація програми «Повернись додому».....	211
Висновки та рекомендації.....	216